

Zakóját levetve ránk kacsint

Gáspár Károly

(1951-2006)

Az emberi élet természetes velejárója az elmúlás, a halál, a fizikai halál biztos tudata. Az öntudatra ébredt felnőtt ember készül rá, hogy majd élete alkonyán, mikor már a földi létben mindazt teljesítette, amire képességei, adottságai, és kultúrája predesztinálta, beteljesítette, távozzon e földi árnyékvilágból. Ezen biztos tudás birtokában alapít családot, választ hivatást, és tűz ki maga elé elérendő célokat, és számol azzal, hogy a jól végzett munka termését még élvezheti, büszkélkedhet gyermekei, unokái előtt, és büszke lehet rájuk, az ő teljesítményükre, és a munkásévek jutalmaként élvezheti a tevékeny nyugdíjas éveket, majd azok végén méltósággal távozhat a földi létből. A legkevésbé se számol és tervez azzal a lehetőséggel, hogy a vak sors, a véletlen, az emberi felelőtlenség keresztülhúzza számításait és esélyt sem adva a menekülésre, idő előtt elszólítja az életből, soha fel nem dolgozható fájdalmat és be nem tölthető űrt gerjesztve, melyet megérteni soha nem lehet, csak elfogadni.

A vak sors, a véletlen, az emberi felelőtlenség e kegyetlen véget szánta Gáspár Károlynak egy tragikus közlekedési balesetben.

1969-ben kötött egy életre szóló kapcsolatot a hátrányos helyzetű, kiszolgáltatott, családjukat önhibájukon kívül nélkülözni kénytelen gyermekekkel és ügyükkel. 1977-ig oktatóként, nevelőtanárként megszerezte azt a tudást, és tapasztalatot, kifejlesztette azt az érzékenységet, mellyel a későbbiek során, bármilyen pozíciót is töltött be, képes volt azonnal kontaktust teremteni, mind a gyermekkel, mind a szülővel.

Vezetői képességeit hamar felismerték, így 1977 és 1979 között a pilisszántói Általános Iskola és Diákotthon igazgatójaként tevékenykedett.

1979-től 1988-ig a gyermekvédelemben gondozott, ellátott fiúk legspeciálisabb csoportját ellátó Béke Nevelőotthon igazgatójaként dolgozott, amely intézmény a gyermekek gondozása, nevelése mellett oktatásukat, szakmához való juttatásukat is célul tűzte ki, nem

eredménytelenül. A komplex intézmény általános iskolájában a gyermekek, fiatalok oktatásában is részt vett.

Ezen összetett feladatot sikeresen megoldó fiatal szakembernek 1988-ban felajánlották a Fővárosi Gyermekvédelmi és Gyógypedagógiai Osztály vezetését (később Gyermek- és Ifjúságvédelmi Ügyosztály), melynek élén 1995. februárjáig tevékenykedett, megkezdve a törvény alkotást megelőzően az intézményrendszer átalakítását. Olyan korszakos lépéseket tett meg, mint például az Aga Gyermekotthonban az ökumenikus hitoktatás és istentisztelet biztosítása a gyermekeknek, az első egyház által fenntartott lakásotthon létrehozása és engedélyezése körüli bábáskodás Leányváron, a nagy létszámú gyermekotthonokon belüli családi csoportok kialakítása, illetve a súlyos konfliktusokat is vállalva, a nagy létszámú, de sem fizikailag, sem szellemileg meg nem újítható, a gyermekek jogainak meg nem feleltethető intézmények bezárása (Pilisszántó, Szőlősgyörök).

A fővárosi gyermekvédelem élén eltöltött hét esztendő, melynek során az ország legnagyobb és legösszetettebb gyermekvédelmi hálózatának irányításában és átalakításában szerzett tapasztalatokat, egyértelművé tette, hogy a '80-as évek végétől kezdődően zajló gyermekvédelmi jogalkotást, annak levezénylését Rá kell bízni, így 1995-től a Népjóléti Minisztérium Család, Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztályának vezetését bízták rá.

Elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy 1997. április 22-én, közel száz év után Magyarországon megszületett az első teljes gyermekvédelmi szabályozás, az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. Egy rövid, egyéves periódust leszámítva (2002. június-2003. június, amikor is a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium hivatalvezetője volt) egészen haláláig a váltakozó elnevezésű minisztériumok Család- Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztályának vezetőjeként, e korszerű törvény végrehajtásán, és a mindenkori igényeknek való megfeleltetésén dolgozott.

Elfogultság nélkül állítható, hogy vezényletével mostanra sikerült a magyar gyermekjólét és gyermekvédelem alap- és szakellátó intézményeinek rendszerváltását végrehajtani, létrehozni és kialakítani egy koherens, az igényekhez mindig alkalmazkodni képes ellátórendszert. A jelen nagy feladata a hazai és az uniós igényekhez, szabályozáshoz való finom beállítása a '97-ben létrejött rendszernek. Halála napján is ezen dolgozott.

Az értelmetlen halál e nagy ívű pályát törte ketté, és nagyon félt, hogy a gyermekek ügye is komoly veszteséget lesz kénytelen elviselni, mert akit elveszítettünk, mindenféle szempontból **az ország elsőszámú gyermekvédője** volt. A szakmában dolgozók sohasem a főosztályvezetőt, hanem a gyermekek ügyéért töretlenül dolgozó embert látták, aki valamennyi baráti, iskolatársi, sportolói kapcsolatát a gyermekek egészségének vagy egy-egy gyermek ügyének megoldása érdekében képes volt mozgósítani. Ezt a tevékenységet ma már nevén is tudnánk nevezni, a jó értelemben vett lobbizásról van szó. Kapcsolatait a saját érdekében soha nem vette igénybe, viszont a gyermekek érdekében ezt bármikor megtette.

Nagy valószínűséggel távoztával fogjuk csak megérteni, hogy egyik legnagyobb erénye a konszenzusteremtés képessége volt, melynek köszönhetően mind a szakmán belüli, mind a szakma és a politika, vagy a laikusok közötti vitákban képes volt a kompromisszumok létrehozására. Személy szerint is számos nagy szakmai kérdésben folytattam vele vitát, mely viták megoldása az Ő bölcsességének eredménye volt. Ha valahol nehéz volt vele, úgy mond dűlőre jutni, az kizárólag egy-egy gyermek konkrét ügyének rendezése volt. Ott kérlelhetetlen ellenfélnek bizonyult és megalkuvást nem ismert. Fővárosi ügyosztályvezetőként, és minisztériumi főosztályvezetőként is tudatosan törekedett arra, hogy mindig legyenek olyan konkrét ügyek, melyeket keletkezésüktől a megoldásukig nyomon követett. Nem sokkal a halála előtt egy baráti beszélgetésben, kérdésre válaszolva azt mondta, hogy azért van erre szüksége, hogy ne csak a hivatali pozícióból, hanem a napi gyakorlatból ismerje a rendszer működését, a gyermeki jogok érvényesülését, és ha valahol anomáliát, jogszabályi butaságot észlelt, akkor saját tapasztalaton alapuló meggyőződés mentén kezdeményezte a szabályozók változását.

Jelenléte nem csak közvetlen munkatársainak, hanem a szakmában dolgozó mindannyiunknak biztonságérzetet adott, mert soha nem futott el a konfliktusok elől, mert nem a hatalmat, hanem az ügyet tisztelte.

A szó jó értelmében vagány volt, amihez társult csibészes mosolya, amikor jóízű történeteit előadta a gyermekvédelem régmúltjának és közelmúltjának mindennapjaiból. Ez a vagányság segítette Őt abban, és vele együtt bennünket is, hogy bízva magunkban az ismeretlen úton is

bátran menjünk előre, és higgyük, hogy egy szabad világban lehet, sőt kötelező egy kicsit elemelkedni a valóság talajáról és álmodni egy jobb világot a ránk bízott gyerekeknek. Kellett ez a magatartás ahhoz, hogy létrejöjjön az első gyermekvédelmi szaklap, a Család, Gyermek, Ifjúság, vagy hogy megtörténjen a roma hivatásos nevelőszülők képzése, vagy hogy az örökbefogadásról nyíltan beszéljünk.

Csak bízhatunk benne, hogy igaz: „a halál csak az élőknek fáj”, és ő zakóját levetve, zsebre dugott kézzel, vagányul ránk kacsint, és azt üzeni:

„Fiatalok csak előre, mert ez a gyermekvédelemnek jó lesz.”

dr. Radoszáv Miklós